

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-2926/1
06/11/2025. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Трговина људима као облик организованог криминала”, кандидата Микић Томислава, број досјеа M022/23-О, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 06/11/2025. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ			
ПРИМЉЕНО: 06.11.2025.			
Орг.јед.	Б.о.ј.	Прилог	Вредност
01	2926		

Катедри за кривичноправне науке

Правног факултета Универзитета у Нишу

На седници Катедре за кривичноправне науке која је одржана дана 21.10.2025. године на основу члана 34. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу предложена је, а одлуком декана бр. 01-2703 од 22.10.2025. године формирана Комисија за оцену и јавну одбрану мастер рада под називом: „Трговина људима као облик организованог криминала“, кандидата Томислава Микића. Комисија, након детаљног прегледа мастер рада подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом: „Трговина људима као облик организованог криминала“ кандидата Томислава Микића написан је на 72 странице компјутерски обрађеног текста, без прореда. Кандидат је цитирање вршио у фуснотама (укупно 231). Литерарну подлогу рада чини 79 иностраних и домаћих извора књига, библиографских јединица (уџбеника, приручника, коментара закона и статистичких података) и други бројни научни и стручни радови објављени у часописима, уз осталу истраживачку грађу – законске и подзаконске акте, као и електронске изворе.

Структурално је рад подељен у седам поглавља: 1) Појам трговине људима, 2) Облици трговине људима, 3) Узроци и фактори ризика трговине људима, 4) Организовани криминал и трговина људима, 5) Међународни правни оквир и заштита жртава трговине људима, 6) Домаћи правни оквир и заштита жртава трговине људима, 7) Превенција и борба против трговине људима, укључујући и увод, закључна разматрања, попис коришћене литературе, сажетак и кључне речи на српском и енглеском језику и биографију студента.

Кандидат је у **уводу** (стр. 1–2) представио трговину људима као савремени облик ропства који обухвата различите видове експлоатације. Нагласио је да је ова појава под утицајем глобализације и технолошког развоја добила нове форме обележене мобилношћу и међународном умреженошћу. Кандидат је истакао предмет истраживања, указао на значај анализе феномена трговине људима са правног, институционалног и друштвеног аспекта. Објашњен је и циљ рада који се односи на идентификацију и критичку анализу основних облика трговине људима, фактора ризика и њихове повезаности са организованим криминалом и процену усклађености домаћег законодавства са међународним стандардима. Методологија истраживања је објашњена на наредни начин: истраживање је засновано на дескриптивно-аналитичком приступу и квалитативним методама, уз анализу научне литературе, правних извора, закона, извештаја институција и званичних података. На крају је дат кратак преглед структуре рада.

У **првом поглављу** (стр. 3–8) под називом *Појам трговине људима* кандидат је анализирао концепт трговине људима као савремени облика ропства и један од најтежих феномена организованог криминала. Полазећи од теорије ризичног друштва Улриха Бека, нагласио је да је трговина људима препозната као категорија ризика глобалног доба, условљена процесима глобализације, развојем технологија и

структурним неједнакостима у светској економији. Историјски је указао на развој појма од XIX века до савремених међународних дефиниција, посебно Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима. У раду је објашњено да се трговина људима састоји од три кључна елемента: радње (врбовање, продаја, скривање), средства (принуда, сила, обмана) и циља (експлоатација). Посебно је истакнута разлика између трговине људима и кријумчарења миграната. Кандидат је нагласио да жртве не морају бити транспортоване преко границе – експлоатација се може одвијати и унутар једне државе или локалне заједнице. Детаљно је приказано да су жртве најчешће лица у рањивом положају, а у случају малолетника, трговина људима се подразумева без обзира на пристанак. У поглављу је наглашено да је трговина људима високо профитабилна, друга по зарађивању након трговине наркотицима и да због малог ризика од откривања и кажњавања представља једну од најпривлачнијих криминалних активности. Кандидат је указао и на проблем „тамне бројке“, односно проблем великог броја непријављених случајева који отежава борбу против ове појаве. Поглавље је завршено приказом важећих података о броју жртава у Европи и на Западном Балкану који показују да је трговина људима и даље озбиљан и распрострањен проблем са значајним регионалним варијацијама.

У другом поглављу (стр. 9–16) под називом *Облици трговине људима* кандидат је систематизовао главне облике трговине људима и истакао да се њихова заступљеност разликује у зависности од политичких, економских и друштвених прилика појединих држава. Наглашено је да се најчешће јављају сексуална експлоатација, принудни рад и остали облици као што су просјачење, вршење криминалних активности, принудни брак, уклањање органа и експлоатација у ратним околностима.

У првој глави под називом *Принудни рад* (стр. 9) он је описан као обављање рада против воље жртве, уз примену насиља, претњи или злоупотребе положаја. Најзаступљенији је у пољопривреди, грађевинарству, домаћинствима и услужним делатностима, а посебно погађа мигранте и лица у економској кризи. Посебан вид принудног рада представља дужничко ропство.

У другој глави под називом *Сексуална експлоатација* (стр. 11) објашњена је сексуална експлоатација као и даље најраспрострањенији облик експлоатације и узрока трговине људима, чије су жртве најчешће жртве жене и девојчице. Истакнут је велики утицај организованих криминалних група које, ради профита, експлоатишу жртве кроз проституцију, рад у борделима, принудне бракове и онлајн сексуалне активности.

У трећој глави под називом *Принуда на вршење криминалних активности и принуда на просјачење* (стр. 12) објашњена је принуда на криминалне активности и просјачење као честа међу децом и младима који су приморани на крађе, преваре, дистрибуцију наркотика или просјачење.

У четвртој глави под називом *Принудни (присилни) брак* (стр. 13) он је описан као честа форма експлоатације у Азији и Африци, при чему жртве, најчешће девојчице и жене, бивају примораване на брак уз насиље, претње или економску уцену.

У петој глави под називом *Уклањање (крађа) органа* (стр. 14) обрађено је уклањање органа и описано је као сурова форма експлоатације присутна у државама Блиског истока и Африке. Иако је мање заступљена, ова појава се тешко открива и истражује због прикривености и сиромаштва жртава које пристају на продају органа.

У шестој глави под називом *Трговина људима у ратним околностима* (стр. 15), ова форма трговине људима повезана је са оружаним сукобима у којима жртве бивају експлоатисане кроз сексуално ропство, принудни рад, узимање органа и присилно регрутовање, укључујући и децу. Овај облик трговине често се преплиће са ратним злочинима и тероризмом.

Поглавље је закључено наглашавањем да су облици трговине људима у сталном развоју и трансформацији, да погађају различите групе становништва и да представљају озбиљан изазов за правне и институционалне механизме заштите у свету.

У **трећем поглављу** под називом *Узроци и фактори ризика трговине људима* (стр. 17–21) кандидат је анализирао сложене узроке и факторе ризика који доводе до трговине људима. Истакнуто је да овај феномен функционише по принципу понуде и потражње. Узроци су препознати на више нивоа: макро (сиромаштво, ратови, политичка нестабилност, глобализација), микро (породични проблеми, насиље, психолошка рањивост) и у комбинацији „push“ (фактори гурања: сиромаштво, незапосленост, корупција) и „pull“ фактора (фактори привлачења: боље економске прилике у земљама дестинацијама).

У првој глави под називом *Социоекономски фактори* (стр. 18) они су издвојени су као најзначајнији фактори за трговину људима. Сиромаштво, незапосленост и недостатак образовања чине људе подложним манипулацији трговаца људима. Жене и девојчице су посебно угрожене због родне неравноправности, дискриминације и ограниченог приступа ресурсима.

У другој глави под називом *Политички и безбедности контекст* (стр. 20) обухваћени су оружани сукоби, миграције и природне катастрофе које дестабилизују институције и повећавају простор за деловање криминалних мрежа. Наглашено је да су избеглице и мигранти посебно рањиви, док корупција у институцијама директно омогућава трговцима људима да несметано делују.

У трећој глави под називом *Психолошки и породични фактори* (стр. 21) описани су фактори који се односе на личне и породичне околности жртава – ниско самопоуздање, историју насиља, занемаривање или одрастање у дисфункционалним породицама – који доводе до емоционалне нестабилности жртава и повећавају подложност манипулацији.

Кандидат је закључио да ниједан фактор самостално не доводи до трговине људима, већ њихова комбинација. Међу најконстантнијим предикторима издвојена је корупција, која продире у све нивое и представља један од најважнијих услова за опстанак овог облика криминала.

У четвртом поглављу под називом *Организовани криминал и трговина људима* (стр. 22–37) кандидат је детаљно анализирао повезаност организованог криминала и трговине људима и истакао да је реч о једном од најпрофитабилнијих сегмената светске криминалне економије.

У првој глави под називом *Организовани криминал и криминалне групе трговаца људима* (стр. 22) организовани криминал дефинисан је кроз своје основне елементе – трајност, рационалност деловања, профит као циљ и коришћење насиља и корупције. Посебно је истакнуто да криминалне групе функционишу као бизнис-системи, умрежене су и често транснационалне, уз снажну логистику, коришћење савремене технологије и инфилтрације у институције.

У другој глави под називом *Фазе процеса трговине људима* (стр. 24) детаљно су описане фазе процеса трговине људима које обухватају: *фазу порекла* (регрутацију жртава путем преваре, лажних обећања или отмице, где често учествују људи блиски жртвама) на страницама 24–26, *фазу транзита* (транспорт жртава преко више држава, уз коришћење фалсификованих докумената и подмићивање службеника) на страницама 26–27 и *фазу дестинације* (експлоатацију жртава, која подразумева примену механизма контроле као што су дугови, изолација, одузимање докумената, претње и физичко или психолошко насиље) на страницама 27–28.

У трећој глави под називом *Руте трговине људима* (стр. 28) оне су приказане су на светском и европском нивоу. Кандидат је указао да Балкан, услед географског положаја и друштвено-политичких околности, представља важан транзитни регион, али и земљу порекла и одредишта. Србија је препозната као значајна транзитна земља са растућим уделом унутрашње трговине људима. Наведени су подаци Центра за заштиту жртава трговине људима који потврђују да већину жртава чине жене и деца, углавном сексуално експлоатисани.

У четвртој глави под називом *Корупција и инфилтрација у институције* (стр. 31) корупција и институционална корупција издвојене су као важни фактори који омогућавају несметано функционисање криминалних мрежа. Кандидат је показао да је корупција присутна у свим фазама трговине људима – од регрутације, преко транспорта до експлоатације и прикривања случајева – и да она представља најјачи „пуш“ фактор који чини овај облик криминала исплативим и тешко доказивим.

У петој глави под називом *Подаци о трговини људима у Европи* (стр. 32) кандидат указује на раст броја осумњичених лица – са 2.983 у 2014. години на 8.471 у 2023. години – али и на значајно мањи број осуђених лица. У 2023. години свега 27% осумњичених је правноснажно осуђено, што сведочи о недовољној ефикасности истрага и правосудних поступака. Највећи број случајева бележе Француска, Италија, Немачка и Румунија.

Кандидат је закључио да трговина људима представља један од најсложенијих и најтеже доказивих облика организованог криминала, при чему ниска стопа осуђујућих

пресуда, корупција и спорост међународне сарадње отежавају борбу против овог феномена.

Кандидат је у **петом поглављу** под називом *Међународни правни оквир и заштита жртва трговине људима* (стр. 38–45) приказао развој међународноправног оквира у борби против трговине људима, наглашавајући да је реч о светски присутном феномену који превазилази националне границе. Циљ ефикасног система је превенција, заштита и подршка жртвама, као и санкционисање починилаца.

У првој глави под називом *Улога међународних организација* (стр. 38) обухваћене су активности Уједињених нација, Савета Европе, Интерпола, Европола и Међународне организације рада (ILO), институција које формулишу конвенције и стандарде, спроводе истраживања, обезбеђују податке и експертску помоћ државама и подижу свест јавности путем кампања и едукације. МОР је посебно значајан у области забране принудног и децјег рада и промоције радних права.

У другој глави под називом *Међународни правни инструменти* (стр. 39) они су детаљно анализирани, почевши од Конвенције УН против транснационалног организованог криминала и Палермо протокола, преко Конвенције о правима детета и њених протокола, Конвенције о укидању дискриминације жена, Конвенције о принудном раду, Конвенције о ропству и Допунске конвенције о укидању ропства, па све до Римског статута МКС-а и Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима. Истакнуто је да ови инструменти криминализују трговину људима и прописују обавезе држава да обезбеде заштиту и репарацију жртва. Указано је и на практичне потешкоће у примени: ниска ефикасност у идентификацији жртва и ограничен број осуђујућих пресуда.

У трећој глави под називом *Међудржавна сарадња* (стр. 44) она је представљена као кључни услов успешног сузбијања трговине људима. Кандидат је разликовао формалну сарадњу – кроз институционализоване механизме као што су узвратна правна помоћ, изручења и заједничке истраге – и неформалну сарадњу, која подразумева директну размену података између полицијских и правосудних органа. Посебан нагласак стављен је на проблем недостатка усаглашених законских оквира у различитим државама и на злоупотребу „правних празнина“ од стране криминалних мрежа.

Кандидат је закључио да, поред постојања бројних међународних докумената и организација, кључни изазови остају неусклађена национална законодавства, недовољна политичка воља, корупција и стигматизација жртва. Без јачања међународне координације и пружања реалне подршке жртвама, ефекти међународног правног оквира остају ограничени.

У **шестом поглављу** под називом *Домаћи правни оквир и заштита жртва трговине људима* (стр. 46–50) кандидат је анализирао домаћи правни и институционални оквир у области спречавања и сузбијања трговине људима већ у првој глави под називом *Правни оквир* (стр. 46). Пажња је посвећена уставним

одредбама, кривичноправним нормама и системским законима који гарантују заштиту од ropетва, принудног рада и експлоатације. Указано је на значај Кривичног законика Републике Србије, који у члановима 388–390 инкриминише трговину људима и сродне облике поступања и предвиђа казне затвора од три до петнаест година, у зависности од тежине дела и положаја жртве. Осим тога, наглашена је важност Закона о спречавању насиља у породици који обухвата и случајеве трговине људима, као и Закона о забрани дискриминације у коме се трговина људима квалификује као један од најтежих облика кршења основних права. Поменут је и Закон о странцима који жртвама обезбеђује посебан статус, право на привремени боравак, смештај, здравствену заштиту и социјалну помоћ са посебним мерама усмереним на заштиту малолетних лица.

Друга глава под називом *Стратегије и програми* (стр. 49) посвећена је стратегијама и програмима усмереним на превенцију и борбу против трговине људима. Кандидат је указао на значај Стратегије за превенцију и сузбијање трговине људима за период 2017–2022, у оквиру које је формиран Савет за борбу против трговине људима и развијен систем раног упозоравања. Анализирани су и акциони планови из 2019. и 2020. године који су конкретизовали мере у области идентификације жртава, едукације полицијских и правосудних органа и подршке социјалној реинтеграцији жртава. Описан је актуелни Програм за период 2024–2029. који је усклађен са стандардима Уједињених нација, Савета Европе и Европске уније и који поставља приоритете у области превенције, заштите људских права и подршке жртвама. Поменута је Национална стратегија за остваривање права жртава и сведока кривичних дела (2019–2025) која у први план ставља јачање правне и институционалне заштите најосетљивијих категорија, укључујући жртве трговине људима, као и значај цивилног сектора у пружању непосредне подршке.

У седмом поглављу под називом *Превенција и борба против трговине људима* (стр. 51–56) кандидат је навео међународне стандарде који дефинишу права жртава трговине људима и обавезују државе да обезбеде заштиту жртвама, укључујући ту медицинску, психолошку и правну помоћ и заштиту током кривичног поступка. Истакнуто је да у пракси постоји јаз између нормативних решења и њихове примене, а посебно у земљама са ограниченим капацитетима.

У првој глави под називом *Институције и службе за заштиту жртава трговине људима у Републици Србији* (стр. 51) пажња је посвећена институцијама и организацијама у Србији важним у борби против трговине људима. Наведене су невладине организације као што су „Астра“, „Атина“, „Група 484“ и Ромски центар за демократију које жртвама обезбеђују психосоцијалну, правну и материјалну помоћ, воде СОС телефоне, проналазе смештај и раде на социјалној реинтеграцији жртава. Од државних органа описани су Биро за борбу против трговине људима, Савет за борбу против трговине људима, Канцеларија за координацију активности и Заштитник грађана који делује као национални извештач. Кључну улогу има Министарство унутрашњих послова које кроз посебне организационе јединице спроводи истраге и процесуира починиоце у сарадњи са Тужилаштвом за организовани криминал и Посебним одељењем Вишег суда у Београду.

У другој глави под називом *Идентификација и реинтеграција жртава* (стр. 54) кандидат се бавио поступцима идентификације, заштите и реинтеграције жртава. Кандидат је нагласио важност благовремене и пажљиве идентификације, приступа подршци без притиска и обезбеђивања финансијске помоћи, смештаја и специјализованих услуга. Истакнуто је да невладине организације имају водећу улогу у пружању помоћи, док је државни систем често ограничен. Посебно су анализирани изазови безбедне репатријације жртава, ризици од поновне трговине и потреба за дугорочном подршком при социјалној и економској реинтеграцији.

Кандидат је нагласио и значај компензације као облика правде за жртве, било кроз поступке против починилаца или путем државних фондова. На крају, указано је на улогу УН Декларације о правима жртава, која поставља универзалне стандарде за правичан и достојанствен третман и на значај сарадње државних институција и цивилног сектора у обезбеђивању трајне заштите, подршке и рехабилитације жртава трговине људима.

У **закључном делу** (стр. 57–58) кандидат је нагласио да је трговина људима један од најтежих облика кршења основних људских права у савременом друштву, са широким спектром експлоатације – од сексуалне и радне, преко принудног просјачења и брака, до трговине органима и злоупотребе у ратним условима. Заједнички именитељ свих ових облика јесте да се врше над лицима у стању повећане рањивости, уз примену преваре, насиља и притисака. Кандидат је указао да овај феномен није изолован, већ произлази из структурних фактора попут сиромаштва, неједнакости, политичке нестабилности, ратних сукоба и институционалне корупције. Посебно је наглашена улога организованих криминалних мрежа које користе правне празнине и слабости у системима појединих држава. У раду је истакнуто да, поред бројних међународних инструмената, постоји јаз између формалних обавеза и њихове практичне примене. Жртве често остају маргинализоване, без одговарајуће заштите, стигматизоване су и изложене ризику од секундарне виктимизације. Додатну тежину проблему даје чињеница да у ратним условима трговина људима поприма бруталније форме, нарочито када су у питању деца, жене, избеглице и мигранти. Кандидат је закључио да је ефикасна борба против трговине људима могућа само кроз мултисекторски и мултинационални приступ који укључује јачање институционалних капацитета, едукацију рањивих група, унапређење правне заштите жртава и глобалну солидарност. Потребно је усмерити ресурсе на истраживање, образовање и примену савремених технологија како би се откриле и пресреле криминалне мреже. На крају, кандидат је истакао да стварни напредак подразумева изградњу јединственог система заснованог на етици и поштовању људског достојанства који би сузбио трговину људима као облик модерног ропства.

Закључак и предлог

Након детаљног разматрања мастер рада *„Трговина људима као облик организованог криминала“* кандидата Томислава Микића, може се закључити да је пред аутором био сложен и мултидисциплинаран задатак. Рад је захтевао свеобухватно истраживање и анализу, уз ослонац на домаћу и страну литературу, правне и статистичке изворе, међународне и националне акте. Сложеност теме наметнула је

потребу за интеграцијом правних, криминолошких, социолошких и безбедносних аспеката, што је кандидат успешно реализовао.

Посебна пажња у раду посвећена је облицима трговине људима – од сексуалне експлоатације и принудног рада, преко просјачења и принудних бракова, до трговине органима и злоупотребе у ратним условима. Кандидат је систематски приказао факторе ризика, указујући на економске, политичке, социјалне и психолошке узроке, али и на улогу корупције као најконстантнијег предиктора. На тај начин је истакао сложеност феномена који није изолован, већ дубоко условљен структурним околностима савременог друштва.

У раду је детаљно анализирана повезаност трговине људима са организованим криминалом, при чему је наглашено да овај облик криминала представља један од најпрофитабилнијих сегмената глобалне криминалне економије. Кандидат је указао на фазе процеса трговине људима, глобалне и регионалне руте, као и на улогу институционалне корупције у њеном одржавању. Приказани су и актуелни статистички подаци који сведоче о великом броју осумњичених, али и о недовољној ефикасности судских поступака и ниској стопи осуђујућих пресуда.

Значајан део рада посвећен је анализи међународног и домаћег правног оквира. Кандидат је систематизовао кључне међународне инструменте, од Палермо протокола до конвенција Савета Европе и указао на њихову улогу у криминализацији трговине људима и заштити жртава. Истовремено, анализирани су уставни и законски оквири у Републици Србији, укључујући Кривични законик, Закон о спречавању насиља у породици, Закон о забрани дискриминације и Закон о странцима. Кандидат је навео и актуелне стратегије и програме, као што су Стратегија за превенцију и сузбијање трговине људима (2017–2022) и Програм за борбу против трговине људима (2024–2029) као важне у унапређењу превентивних и репресивних мера.

Наглашена је улога институција и организација цивилног друштва у идентификацији, заштити и реинтеграцији жртава. Кандидат је указао на важност сарадње државних органа, полиције, тужилаштва и невладиних организација, као и на потребу за компензацијом жртава као обликом правде. На тај начин је успостављена веза између нормативног оквира и практичних изазова у борби против трговине људима.

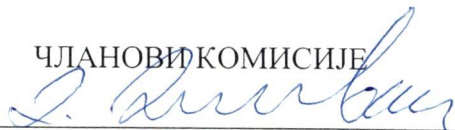
Међу највећим квалитетима рада јесте свеобухватност анализе и интеграција различитих научних дисциплина. Кроз детаљно истраживање облика, узрока и правних оквира трговине људима, кандидат је дао допринос разумевању актуелне и сложене појаве. Рад поставља основу за даље истраживање и унапређење правних, институционалних и друштвених механизма, усмерених на превенцију и ефикасно сузбијање трговине људима.

Стога, Комисија закључује да мастер рад кандидата Томислава Микића под насловом „Трговина људима као облик организованог криминала“ јесте резултат самосталног и оригиналног научног рада из области кривичног права. Кандидат је у

раду систематизовао и анализирао постојећу правнотеоријску, практичну и законску литературу и својим истраживањем дао одређени допринос развоју науке кривичног права. Како су испуњени услови предвиђени у члану 35. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу, Комисија сматра да је мастер рад „Трговина људима као облик организованог криминала“ кандидата Томислава Микића подобан за јавну одбрану, те предлаже Катедри за кривичноправне науке Правног факултета у Нишу да усвоји Извештај о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану.

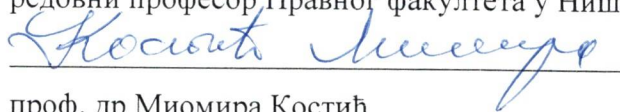
У Нишу, _____

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Дарко Димовски

редовни професор Правног факултета у Нишу

проф. др Миомира Костић

редовни професор Правног факултета у Нишу

проф. др Душица Миладиновић-Стефановић

редовни професор Правног факултета у Нишу